

ΝΙΚΟΣ ΔΙΤΣΙΟΣ

ΙΝΔΙΑ
από τις ΒΕΔΕΣ
έως τον ΙΝΔΟΥΙΣΜΟ

ΚΕΔΡΟΣ

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου ή τέχνης χωρίς την έγγραφη άδεια του συγγραφέα.

Νίκος Δίτσιος: *Ινδία: από τις Βέδες έως τον Ινδουισμό*

ISBN 978-960-04-5411-6

Εξώφυλλο: Νίκος Δίτσιος

Επιμέλεια-Διόρθωση: Βασιλική Κουρούδη

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© *Νίκος Δίτσιος, 2023*

© *Εκδόσεις Κέδρος Α.Ε., 2023*

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.

Γ. Γενναδίου 3

Αθήνα 106 78

τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655

www.kedros.gr • www.facebook.com/kedros.gr

e-mail: books@kedros.gr

*Στη φίλη Χριστίνα Κοτζαμάνη
και στους φίλους
Δημήτρη Κάζη,
Χριστόφορο Μουρατίδη,
Γιάννη Ιωαννίδη*

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στην εργασία αυτή περιγράφω τις θρησκείες-φιλοσοφίες που επικράτησαν στην Ινδία από τα πολύ παλαιά χρόνια μέχρι τις ημέρες μας. Παραθέτω εγκυκλοπαιδικές πληροφορίες τις οποίες παρουσιάζω από δυτικο-χριστιανική πλευρά. Ξεκινώ με τις *Βέδες* που φτάνουν σε βάθος χρόνου μέχρι τις πιο αρχαίες μνήμες της ινδικής υποηπείρου και θεωρούνται Γραφή εξ αποκαλύψεως.

Συνεχίζω με τον βραχμανισμό καταγράφοντας σε συστηματοποιημένη μορφή τις παραδόσεις του και το πώς, ύστερα από μεγάλο χρονικό διάστημα, αρχίζει να παρακμάζει.

Από τον 8ο αιώνα π.Χ. και εντεύθεν, έχουμε την εμφάνιση φιλοσοφιών όπως ο βουδισμός, ο τζαϊνισμός, ο ατζιβικισμός, και τα λοιπά, των οποίων οι θεωρίες μπορεί να δίστανται εκ προοιμίου, δίνουν ωστόσο το έναυσμα για νέες ιδέες και θεωρήσεις όπως αυτές των *Ονπανισάδων*, οι οποίες κατά το μεγαλύτερο μέρος θεωρούνται συνέχεια της παλαιάς βεδικής θρησκείας και του βραχμανισμού.

Αποτέλεσμα των *Ονπανισάδων* είναι ο ινδουισμός με τη σημερινή του μορφή. Έχοντας οικειοποιηθεί ρεύματα που εμφανίζονταν κατά καιρούς, όχι μόνο επιβίωσε, αλλά και ενδυναμώθηκε από τις επιδράσεις που έφεραν στην υποήπειρο

διάφορες νέες θρησκείες. Επίσης διασαφηνίζεται η ανεξαρτησία των διάφορων φιλοσοφιών, όπως είναι ο βουδισμός, ο τζαϊνισμός, και τα λοιπά, απέναντι στον ινδουισμό.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΙΝΔΙΑΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΝΔΙΑΣ

Στην πραγματικότητα είναι δύσκολο να προσδιορίσει κανείς τον ινδουισμό ως φιλοσοφία, ή ως θρησκεία. Πρόκειται για έναν πολυσύνθετο και περίπλοκο κοινωνικο-θρησκευτικό οργανισμό, που περιλαμβάνει αναρίθμητες αιρέσεις, λατρείες και φιλοσοφικά συστήματα, διαθέτει μία ανεξάντλητη ποικιλία εθίμων, τελετουργιών και θρησκευτικών υποχρεώσεων και, ως εκ τούτου, εκλαμβάνει την πίστη ως ένα πλήθος από θεούς και θεές.

Οι πολυάριθμες όψεις αυτής της πολύπλοκης, πανίσχυρης και ολοζώντανης, ακόμη και στις μέρες μας, πνευματικής παράδοσης αντικατοπτρίζουν θαυμάσια το σύμπλεγμα των γεωγραφικών, φυλετικών, γλωσσικών και πολιτιστικών ετερόκλητων στοιχείων που συνυπάρχουν στην τεράστια Ινδική Χερσόνησο.

Είναι δύσκολο λοιπόν να πραγματοποιήσουμε μία αντικειμενική παρουσίαση του ινδουισμού τόσο λόγω των πολυάριθμων θρησκειών-φιλοσοφιών της Ινδίας όσο και λόγω των αντιφάσεων που υπάρχουν μεταξύ των κειμένων που μας έχουν παραδοθεί, πολλές φορές και στο πλαίσιο του ίδιου κειμένου.

Πολιτισμικά στοιχεία υπάρχουν ήδη από το 3000 π.Χ.

περίπου, από παλαιολιθικά και νεολιθικά ευρήματα, καθώς και επιπλέον ευρήματα από την Εποχή του Χαλκού και του Σιδήρου γύρω στα 2000-1000 π.Χ.

Υπάρχει μεγάλη ανομοιογένεια στα ιστορικά ευρήματα και στις αντίστοιχες φυλές που υπήρξαν κατά τη διάρκεια των διαφορετικών ιστορικών περιόδων, ώστε είναι αδύνατο να ταξινομηθούν και να αξιολογηθούν τα κείμενα, οι μύθοι, οι αναφορές, και τα λοιπά.

Στην ινδική υποήπειρο, έκτος από δύο φυλές πρωτόγονες που την εποίκισαν κατά τα προϊστορικά χρόνια, βρισκουμε, γύρω στην τρίτη χιλιετία προ Χριστού, τους Δραβίδες (που σύμφωνα με τις νεότερες πηγές ήρθαν από την Κρήτη) και, κατόπιν, στη δεύτερη χιλιετία προ Χριστού, τους Αρίους, που ήρθαν στον ινδικό χώρο από τη μακρινή Ευρώπη.

Οι Δραβίδες ήταν λαός γεωργικός που είχε, όπως ήταν φυσικό, θεοποιήσει τη γη, ενώ είχε λατρέψει και διάφορους άλλους θεούς σχετικούς με αυτήν. Αντίθετα οι Άριοι, λαός νομαδικός, είχαν τα μάτια στραμμένα στον ουρανό, όπου τοποθέτησαν τις δικές τους θεότητες.

Κατά καιρούς, οι Άριοι πολεμιστές επιβλήθηκαν στους Δραβίδες και μαζί με εκείνους επικράτησαν και οι θεοί τους. Συν τω χρόνω, όμως, η δραβιδική θρησκεία επανήλθε στην επιφάνεια και συγκεράστηκε με εκείνη των κατακτητών.

Σήμερα «Δραβίδες» ονομάζονται οι γηγενείς λαοί που μιλούν τις γλώσσες ταμίλ, τελέγκου, καναρέσε, μαλαγιάμ και τούλου.

Τους Αρίους ακολούθησαν οι Πέρσες με τον Κύρο (550-528 π.Χ.) και ο Δαρείος (517 π.Χ.).

Το 326 π.Χ. ο Μέγας Αλέξανδρος είχε νικήσει τους Πέρ-

σες και συνδέθηκε με Ινδούς αξιωματούχους και αντιπάλους εδραιώνοντας την ηγεμονία του.

Έχουμε την αυτοκρατορία των Μαυγυα, με ιδρυτή τον Chandragupta Maurya, ο οποίος έμεινε αρκετό καιρό κοντά στον Μέγα Αλέξανδρο και ενοποίησε την Ινδία, ενώ υπήρξε και ο πρώτος Ινδός Μεγάλος Αυτοκράτορας.

Η δυναστεία των Μαυγυα (4ος έως 2ος αιώνας π.Χ.), της οποίας ο σπουδαιότερος εκπρόσωπος (ο τρίτος της γενιάς) ήταν ο βασιλιάς Asoka (264-226 π.Χ.), ο Μέγας Αλέξανδρος της Ινδίας, εγκαθιδρύει τον βουδισμό ύστερα από αιματηρές μάχες (261 έως 260 π.Χ.).

Αυτός εξέδωσε, στις κύριες επαρχίες της αυτοκρατορίας του, διατάγματα που διδάσκουν στους λαούς τους τις ηθικές αρχές του Βούδα, την απουσία βίας, την υποταγή, τον σεβασμό, την ευσπλαχνία, την αρετή. Ο Asoka επέκρινε ως μάταιες και αναποτελεσματικές τις ιδιωτικές τελετές και ακόμη περισσότερο τις αιματηρές θυσίες. Ωστόσο δήλωνε προστάτης όλων των σεκτών. Οι Gungas, οι οποίοι διαδέχτηκαν τους Μαυγυα από το 175 π.Χ. περίπου, αποκατέστησαν τον ινδουισμό ως θρησκεία του κράτους.

Η λεγόμενη «ινδο-ελληνική μοναρχία» (Βλ. Παράρτημα Χάρτης 1) η οποία, την ίδια περίπου εποχή, ρίζωνε στα βορειο-δυτικά σύνορα της Ινδίας [Gandhara (Βλ. Παράρτημα), καθώς Παντζάμπ και Σιντ], έτρεφε εμφανή συμπάθεια για τον βουδισμό. Ο βασιλιάς Μένανδρος (ο Μιλίνδα κατά τις βουδικές πηγές), ο οποίος βασίλευσε το 168-145 π.Χ., συζητεί για φιλοσοφικά προβλήματα με τον ιερέα Ναγκασένα (Nagasena).

Η ελληνο-βουδιστική τέχνη, της οποίας η επιρροή θα γινόταν πολύ έντονη στην κεντρική και στην ανατολική Ασία,

ξεκινά από την αυλή αυτών των πριγκίπων, ενώ φτάνει μέχρι τους Kushanas (1ος-2ος αιώνας), οι οποίοι είναι κι αυτοί ξένοι κυρίαρχοι. Ο βουδισμός επιβάλλεται ως θρησκεία, τουλάχιστον από τον σημαντικότερο μεταξύ αυτών, τον Kanishka, ο οποίος έχτισε θρησκευτικά μνημεία, τα λεγόμενα stupas, έκοψε νομίσματα με το πρόσωπο του Βούδα και φαίνεται ότι είχε προστατεύσει αποτελεσματικά τις βουδιστικές κοινότητες.

Από αρχαίες επιγραφές γνωρίζουμε ότι ο βιονουισμός (ίσως με τη σαφέστερη μορφή του τον κρισναϊσμό) εγκαθίσταται σταθερά από τον 2ο αιώνα π.Χ. κυρίως στην κεντρική Ινδία και στο Ντεκάν (Dekan). Υπάρχει η παράξενη επιγραφή του Έλληνα Ηλιοδώρου, πρεσβευτή του βασιλιά Αντιαλκίδα της πόλης Τάξιλα, ο οποίος εκείνη την εποχή δήλωνε θεοσεβής Bhaganata και έστησε στην πόλη Besnagar μία στήλη με το πρόσωπο του Garuda.

Όσον αφορά τον σιβαϊσμό, οι πρώτες χρονολογημένες μαρτυρίες ανήκουν στον 1ο αιώνα μ.Χ., και φαίνεται πως τον είχαν υπό την προστασία τους δύο Κουσαίοι (kushanas) μονάρχες, ο Kadphise II και ο Vasudena. Σε εκείνη την εποχή τοποθετείται, επίσης, η αρχή της μεγάλης ινδουιστικής εξάπλωσης στη νοτιο-ανατολική Ασία.

Με τη δυναστεία των Γούπτα (δηλαδή, από το 320 μ.Χ.), την πρώτη μεγάλη αυτόχθονη δυναστεία από την εποχή των Mauryas, παρακολουθούμε αυτό που ορισμένοι συγγραφείς αποκάλεσαν «βραχμανική αναγέννηση». Μπορούμε να διατηρήσουμε τη λέξη, αν καταλαβαίνουμε ότι προσδιορίζει τη γέννηση της μεγάλης ποίησης, βραχμανικής έμπνευσης, αυτή του θεάτρου, των κοσμικών γραμμάτων γενικά, καθώς και την πρώτη εμφάνιση των μεγάλων έργων τέχνης τα οποία

δεν ήταν βουδιστικά. Αυτό που φαίνεται ξεκάθαρα είναι ότι ο ινδουισμός βρίσκεται εφεξής υπό την προστασία μιας σημαντικής μοναρχίας. Οι πρώτοι Γούπτα φέρουν τον τίτλο *paramabhaganatas*, «μεγάλοι λάτρες του απόλυτου Άρχοντα», και ανακηρύσσονται οπαδοί της λατρείας του Βιονού, όπως θα είναι ύστερα από αυτούς οι δυναστείες *Calukya*, του *Vatari* (6ος αιώνας). Την ίδια εποχή, στη χερσόνησο του Ντεκάν, τα ανάγλυφα στην *Badami* πιστοποιούν τη δημοτικότητα του *bhaganata* βιονουισμού.

Από την άλλη μεριά, οι επιγραφές, καθώς και τα λογοτεχνικά έργα, αναφέρουν συνεχώς «δασκάλους» του σιβαϊσμού, που ονομάζονται επίσης και *raguratal*. Η εντύπωση που επικρατεί για την περίοδο των Γούπτα είναι ότι υπήρχε ευρεία επίσημη ανοχή, η οποία άγγιζε τόσο τον βουδισμό και τον τζαϊνισμό όσο και τις σέκτες που βρίσκονταν στο εσωτερικό του ίδιου του ινδουισμού.

Αυτή η ανοχή συνεχίζεται μετά τους Γούπτα μέχρι τον 7ο αιώνα μ.Χ. στον θρησκευτικό εκλεκτισμό του βασιλιά *Harsha*, ο οποίος ονομάστηκε ο *Ακμπάρ* (*Akbar*) της περιόδου *Hindu*. Αντίθετα, στη νότια Ινδία, η οποία ήταν πάντα συντηρητική, μαρτυρείται σειρά δυναστειών των οποίων η αλαζονεία έγκειτο στην πραγματοποίηση δαπανηρών υπέρλαμπρων τελετών.

Οι εισβολές των (Ούνων) *Εφθάλιων*, από το 475-534 μ.Χ., επιφέρουν θανάσιμα πλήγματα στον βουδισμό του οποίου τις μοναστικές κοινότητες καταστρέφουν ή διασκορπίζουν. Ωστόσο δεν θέτουν σε κίνδυνο για μεγάλο διάστημα την ινδουιστική πρόοδο. Στις αρχές του 6ου αιώνα μ.Χ., ο αρχηγός τους *Mihirakula*, δηλώνει σιβαΐτης, ακριβώς όπως ο αντίπαλός του *Yacodharmon* του *Mandasor* ή, όπως, λίγο

αργότερα, ο Casanka της χώρας Gauda στην οποία προέλασε ο αυτοκράτορας Harsha.

Η ανάπτυξη των ορθόδοξων «συστημάτων», των οποίων οι απαρχές ανιχνεύονται βέβαια σε μια εποχή προγενέστερη των Γούπτα, παρέχει το απαραίτητο θεωρητικό όπλο για τη θεμελίωση της λογικής και των αρχών της βραχμανικής σκέψης, αλλά και για την αποτελεσματική καταπολέμηση της βουδιστικής κριτικής.

Στον 6ο ή στον 7ο αιώνα μπορεί να τοποθετηθούν και οι αρχές του ταντριισμού ο οποίος υπέβασκε, αναμφίβολα, πολύ καιρό πριν, αλλά τώρα άρχιζε να κερδίζει έδαφος τόσο ως μία αυτόνομη λογοτεχνία όσο και ως μια παρέκκλιση από τις ξένες θρησκευτικές τάσεις.

Από τον 8ο έως τον 12ο αιώνα (δηλαδή μέχρι τη μουσουλμανική κατοχή), είναι η περίοδος την οποία αποκαλούσαν «Rajputs», κατά την οποία κυριαρχεί μια σειρά τοπικών μοναρχιών με βάση την ksatriya. Η παρακμή του βουδισμού, την οποία διαπιστώνει για την κεντρική και τη μεσημβρινή Ινδία ο Κινέζος Xuanzang, στα μέσα του 7ου αιώνα, επιταχύνεται στον νότο από τη δραστηριότητα των «αγίων», των Alvars και των Nayanars, ενώ το αποφασιστικό χτύπημα το επιφέρουν οι σημαντικοί σχολιαστές φιλοσοφικών κειμένων οι οποίοι εμφανίζονται από τον 8ο αιώνα, όπως είναι ο Σανκάρα ως εκπρόσωπος της μη δυϊκής Βεντάντα, ο Κουμαρίλα (Kumarila), αναμφίβολα εκείνη την εποχή ο μεγάλος διδάσκαλος της Mimamsa, έπειτα τον 10ο αιώνα ο ασχολούμενος με τη λογική Ουνταγιάντα (Udayana) και τον 11ο-12ο αιώνα ο πρωτοπόρος της «αιρετικής» Βεντάντα ο Ραμανούγια (Ramanuja).

Οι σέκτες όμως πολλαπλασιάζονται από τον 11ο αιώνα,

ευνοημένες αναμφίβολα από τη δημιουργία μοναστηριών ή θρησκευτικών ταγμάτων (κυρίως σε περιβάλλον βιονουιτών)· δημιουργία η οποία πραγματοποιήθηκε με την παρόθηση του Σανκάρα από τον 9ο αιώνα.

Το σημαντικότερο γεγονός, όμως, είναι η άνθηση της μπάκτι (bhakti), η οποία εφεξής θα κυριαρχεί στα περισσότερα δόγματα και στις διάφορες μορφές σκέψης.

Είναι αδύνατο να τοποθετήσουμε χρονικά, με ακρίβεια, τις απαρχές της. Η επέκτασή της προχωρά παράλληλα με τη σημαντική επέκταση του λαϊκού βιονουισμού στη βόρεια Ινδία.

Ωστόσο, οι φυλές Rajputs και οι πολλαπλές μοναρχίες – εφήμερες ή παρατεταμένες – που μοιράζονται την ινδική ήπειρο όλη αυτή την περίοδο και που προσχωρούν στον ινδουισμό, τουλάχιστον ονομαστικά, είναι συνήθως σιβαϊτικές παρά βιονουιτικές. Αυτό τουλάχιστον παρουσιάζεται για τους Collas της νοτιο-ανατολικής Ινδίας (10ος-11ος αιώνας), στους οποίους οφείλονται πολλοί ναοί σιβαϊτών της νότιας Ινδίας. Επίσης επισημαίνεται ότι το ανεκτικό πνεύμα της εποχής των Γούπτα, ή του Harsha, έδωσε τη θέση του σε έναν φανατισμό ο οποίος πότε πότε εκδηλωνόταν με διωγμούς. Αυτοί έλαβαν χώρα, κυρίως, σε δραβιδικό έδαφος, άλλοτε ενάντια στους βουδιστές άλλοτε ενάντια στους τζαϊνιστές, περίπου τον 12ο αιώνα.

Η μακρά περίοδος που ακολουθεί, από τον 13ο αιώνα μέχρι τις μέρες μας, δεν κατακερματίζεται από άποψη θρησκευτικής εξέλιξης. Η εγκαθίδρυση της τουρκο-αφγανικής μοναρχίας του Δελχί, τον 15ο αιώνα, έπειτα αυτή των Μεγάλων Μογγόλων, από το 1526, φέρνουν μεταξύ των Hindu και των μουσουλμάνων μία παρατεταμένη επαφή, μία συμ-

βίωση η οποία μεταφράζεται με κάποιες πνευματικές και πολιτιστικές ανταλλαγές, ικανές να εμπλουτίσουν τη μία και την άλλη σκέψη. Αυτές όμως τις περισσότερες φορές καταλήγουν σε διωγμούς, ανάλογα με τη θέληση των ηγεμόνων: εξαναγκαστικοί προσηλυτισμοί και καταστροφή ναών. Η βασιλεία του Firuz, τον 14ο αιώνα, αυτή του Sikandar και της δυναστείας των Lodi, στα τέλη του 15ου αιώνα, θεωρούνται, από αυτή την άποψη, από τις πιο καταστροφικές. Σιγά σιγά, ένας σημαντικός όγκος ινδουιστών, περισσότερο από το ένα τέταρτο του συνόλου, θα αποσπαστεί από την κοινότητα και θα οδηγηθεί, θέλοντας και μη, στον δρόμο του Ισλάμ, διατηρώντας, από κοινωνική άποψη, πολλούς δεσμούς με το Dharma των Hindu.

Ορισμένες επαρχίες ξεφεύγουν από αυτή την επανάσταση, όπως η Mithila στο βόρειο άκρο της χώρας και, φυσικά, οι περισσότερες επαρχίες του νότου, όπου το μουσουλμανικό στοιχείο θα διεισδύσει λίγο ή καθόλου. Πρέπει να σημειωθεί ωστόσο, ως ευτυχής εξαίρεση υπό το καθεστώς των Μογγόλων, το παράδειγμα του αυτοκράτορα Akbar (16ος αιώνας) ο οποίος αντικατέστησε το «καθεστώς των χαντζαριών» με μια διοίκηση που διαπνεόταν από ένα ανοιχτό πνεύμα ανοχής. Το δοκίμιό του για τη «θεϊκή θρησκεία» επιβεβαιώνει την έγνοια αναζήτησης μιας σύνθεσης μεταξύ των δύο μεγάλων αντίπαλων πίστεων με βάση έναν μυστικισμό ανώτερο από τις διαφοροποιήσεις της κοινής θρησκευτικής πρακτικής.

Ο Akbar παραχωρεί στους Hindu τα ίδια δικαιώματα που παραχωρεί και στους μουσουλμάνους και μεταφράζει ανσκριτικά έργα. Ο δισέγγονός του, ο Dara Shukoh, θα είναι ο πρωτεργάτης της μετάφρασης των *Ουπανισάδων* στα περσικά, χάρη στην οποία η Ευρώπη έμελλε, ενάμιση αιώνα αρ-

γότερα, να έρθει σε επαφή με τη φιλοσοφική θεώρηση της αρχαίας Ινδίας.

Η διάδοση του Ισλάμ, ωστόσο, δεν εμπόδισε καθόλου τη λογοτεχνική ανάπτυξη του ινδουισμού. Τα φιλοσοφικά και θρησκευτικά σχόλια πολλαπλασιάζονται, η Βεντάντα, ιδιαιτέρως πλούσια σε ζωντάνια, απαστράπτουσα με καινούργιες αποχρώσεις, επεκτείνει ατελείωτα τις θέσεις της Advaita του Σανκάρα. Οι λογοτεχνίες του νότου, κι έπειτα και του βορρά, τίθενται, η μία μετά την άλλη, στην υπηρεσία της ινδουιστικής σκέψης. Τα αιρετικά κινήματα αναπτύσσονται, κυρίως, στον χώρο του βιονουισμού.

Οι ραμαϊτικές σέκτες εμφανίζονται τον 15ο αιώνα με τον Ramananda. Ο Sikhism αποτελεί μακρινό απόγονο των τύπων αφοσίωσης των βιονουιτών, οι οποίοι χαρακτηρίζονται από τη μπάκτι (bhakti). Σε αυτές τις θρησκευτικές κοινότητες – μεγάλες ή μικρές – οφείλουμε σχεδόν όλα όσα συνέβαλαν στη λογοτεχνική επινόηση και, μέχρι ενός σημείου, ακόμη και στην ίδια τη σύνθεση των γλωσσών του κάθε πολιτισμού από τη μία άκρη της χερσονήσου ως την άλλη.

Αν και δεν υπάρχουν πλέον μοναρχίες Hindu οι οποίες, κατά τη διάρκεια αυτής της μακράς περιόδου, να έχουν κάνει τον σιβαϊσμό ή τον ινδουισμό «θρησκεία του κράτους», όπως σε παλαιότερες εποχές, τουλάχιστον όμως η αυτοκρατορία του Vijayanagar, που βρίσκεται στην καρδιά της νότιας Ινδίας, μεταξύ 14ου και 16ου αιώνα, πιστοποιεί μία γενική αναγέννηση των Hindu εθίμων από την οποία επωφελούνται οι θρησκευτικές τους αντιλήψεις.

Η στάση αυτών των ηγεμόνων είναι εκλεκτική και ανεκτική. Παρομοίως προστατεύουν τις σέκτες ινδικής προέλευσης, συμπεριλαμβανομένων των βουδιστικών σεκτών, οι

οποίες, ενώ εκείνη την εποχή έχουν εξαφανιστεί σε όλα τα άλλα μέρη, εκεί εξακολουθούν να παρατείνουν την επιβίωσή τους. Και να παίρνουν υπό τη σκέπη τους τις μικρές ισλαμιστικές, χριστιανικές, ιουδαϊκές κοινότητες που ζουν στον χώρο τους.